

УДК 81'42:81'25:81'255.4

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4\(34\)-582-593](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-4(34)-582-593)

Молодцова Валерія Валеріївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри англійської мови в морській інженерії, навчально-науковий інститут інженерії, Національний університет «Одеська Морська Академія», м. Одеса, <https://orcid.org/0009-0009-1483-4392>

Русаченко Наталя Павлівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, факультет української філології, культури і мистецтва, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-0354-2900>

Видайчук Тетяна Леонідівна кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови, факультет української філології, культури і мистецтва, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-7290-0006>

ЛЕКСИЧНА КОГЕЗІЯ ТЕКСТУ: ЛІНГВІСТИЧНІ ТА ПРАГМАТИЧНІ АСПЕКТИ

Анотація. Питання когезії тексту нині є предметом особливого інтересу в лінгвістиці. У сучасних дослідженнях особлива увага приділяється семантичним і формальним зв'язкам між висловлюваннями. Метою статті є дослідження лінгвістичних і прагматичних аспектів лексичної когезії тексту. У дослідженні використано прийоми контекстуального аналізу, перекладацького аналізу тексту, прагматичного аналізу, зіставного аналізу, семантико-стилістичного аналізу. Для вивчення особливостей відтворення лексичної когезії було вибрано роман «Harry Potter» Дж. К. Роулінг та український переклад В. Морозова. Результати показали, що до найпоширеніших засобів відтворення лексичної когезії у творі належать: повтори, синонімія та перифрази, гіперонімія/ гіпонімія, колокації та сталі словосполучення, тематичні лексичні ланцюги, лексична субституція, метонімія та метафоричні заміни, антонімія як когезивний зв'язок, категоріальні повтори, епітетичне варіювання, ідіоми та сталі фразеологізми. Виявлено, що для збереження лексичної когезії в українському перекладі роману В. Морозова використано передусім лексичне повторення, синонімія/описовий повтор, перифраза, гіперонім і гіпонім, неологізм, евфемізм і варіативність імені, повтор у діалозі.

Проаналізовано вплив перекладацьких трансформацій на зв'язність тексту та прагматичну цілісність. Визначено, що в українському перекладі використано такі перекладацькі трансформації, які в більшості випадків дають можливість зберегти лексичну когезію оригіналу. З'ясовано, що деякі трансформації пов'язані з утратою лексичної когезії, наприклад, у діалогах, де в оригіналі фраза повторюється з метою підсилення емоційного впливу або напруги, а переклад повторювання мовних одиниць не містить. Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання розробленої методології для аналізу когезії в оригіналі й перекладі тексту та її застосування при редагуванні різних жанрів перекладної художньої літератури. Перспективи для подальших досліджень ґрунтуються на вивченні засобів відтворення інших видів когезії не лише у творах фантастики, а й в інших жанрах.

Ключові слова: когезія, когезивний зв'язок, прагматичний аспект, лінгвістичний аналіз, практична стилістика, художній текст, семантико-стилістичний аналіз, мовностилістичне редагування.

Molodtsova Valeriia Valeriivna PhD in Pedagogy, Associate Professor at the Department of English in Marine Engineering, Educational and Scientific Institute of Engineering, National University "Odesa Maritime Academy", Odesa, <https://orcid.org/0009-0009-1483-4392>

Rusachenko Natalia Pavlivna PhD in Linguistics, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-0354-2900>

Vydaichuk Tetiana Leonidivna PhD in Linguistics, Associate Professor of the Department of Ukrainian Language, Faculty of Ukrainian Philology, Culture and Art, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-7290-0006>

LEXICAL COHESION OF THE TEXT: LINGUISTIC AND PRAGMATIC ASPECTS

Abstract. The issue of text cohesion is currently a subject of particular interest in linguistics. In contemporary research, particular attention is paid to semantic and formal connections between utterances. The aim of this article is to investigate the linguistic and pragmatic aspects of lexical cohesion in text. The study employs contextual analysis, translation analysis, pragmatic analysis,

comparative analysis, and semantic-stylistic analysis. To study the peculiarities of lexical cohesion reproduction, J. K. Rowling's novel *Harry Potter* and its Ukrainian translation by V. Morozov were selected. The results showed that the most common means of reproducing lexical cohesion in the work include repetitions, synonymy and periphrases, hyperonymy/hyponymy, collocations and fixed phrases, thematic lexical chains, lexical substitution, metonymy and metaphorical substitutions, antonymy as a cohesive link, categorical repetitions, epithetic variation, idioms and fixed phraseologisms. It was found that in order to preserve lexical cohesion in the Ukrainian translation of V. Morozov's novel, lexical repetition, synonymy/descriptive repetition, periphrasis, hyperonym and hyponym, neologism, euphemism and name variability, repetition in dialogue were used primarily. The influence of translation transformations on text coherence and pragmatic integrity has been analysed. It has been determined that the Ukrainian translation uses translation transformations that in most cases make it possible to preserve the lexical cohesion of the original. It has been found that some transformations are associated with a loss of lexical cohesion, for example, in dialogues where the phrase is repeated in the original to enhance emotional impact or tension, while the translation does not contain the repetition of linguistic units. The practical significance of the results obtained lies in the possibility of using the developed methodology to analyse cohesion in the original and translated texts and its application in editing various genres of translated fiction. Prospects for further research are based on the study of means of reproducing other types of cohesion not only in fantasy works, but also in other genres.

Keywords: cohesion, cohesive link, pragmatic aspect, linguistic analysis, practical stylistics, literary text, semantic and stylistic analysis, linguistic and stylistic editing.

Постановка проблеми. Робота перекладача вимагає постійного вдосконалення професійних навичок, чого можна досягти, паралельно працюючи з текстами різними мовами. Здійснення порівняльного аналізу таких текстів дає змогу виявити схожість і відмінність між ними, глибше дослідити їхню жанрову специфіку, виявити семантико-стилістичні відмінності/подібності, виробити стратегію редагування перекладного художнього тексту. Отримання знань про особливості певного текстового жанру може позитивно вплинути на ефект перекладу, а також полегшити сам перекладацький процес.

Кінцевим результатом роботи перекладача є текст (усний чи письмовий), тобто мовна одиниця, що виходить за межі речення, комунікативно самостійний макрознак, основним завданням якого є реалізація виділених

комунікативних функцій. Однією з ключових ознак тексту, що розуміється таким чином, є його формальна зв'язність (когезія) і семантична зв'язність (когерентність), які реалізуються на всіх рівнях організації тексту і є тим, що відрізняє від тексту набір вільно об'єднаних речень [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідники М. Хелідей (M. Halliday) та Р. Гасан (R. Hasan) визначають когезію як один із двох типів зв'язності – формально-граматичну зв'язність структури речення, яка має свої поверхневі експоненти:

- морфологічні засоби (наприклад, однорідність дієслівних форм);
- використання особових або дейктичних займенників в анафоричній функції;
- використання закінчень дієслів в анафоричній функції;
- синтаксичні вирази безперервності: асоціативні, протиставні та результативні сполучники тощо;
- синтаксичні паралелізми та інші синтаксико-текстові фігури, що організовують, наприклад, формальну структуру строфи;
- паралінгвістичні засоби: просодичні та графічні [2].

М. Хелідей та Р. Гасан також звертають увагу на мнемонічну функцію показників когезії. Дослідники вважають, що когезія залежить від гарної пам'яті, але вона також служить для збереження такої пам'яті, наприклад, до кінця більш довгого твору. У цьому контексті розрізняють два типи когезійних засобів: ті, що діють у коротких уривках тексту, й ті, що стосуються віддалених частин тексту (абзаци, середня та кінцева частини). На думку М. Хелідей та Р. Гасан, багато із цих мнемонічних засобів походять із усного мовлення. Стратегія розуміння, сприйняття і запам'ятовування тексту стосується як його автора, так і його реципієнтів. Для цього у поетичному художньому тексті застосовуються різні прийоми, наприклад: використання версифікаційних структур (включаючи риму) мелічного, мнемонічного та декламаційного характеру; синтаксичні структури, накладені на віршові структури (наприклад, анафора та епіфора), а також епітети, якими означено персонажів.

У дослідженні О. Ємець вивчається лексична когезія прозового тексту на прикладі таких засобів, як повтор, синонімія, референція, однак не лише на лексичному, а й на стилістичному рівнях, з окремими ремарками стосовно граматики вживаних для зв'язності одиниць [3]. Автор визначає, як когезивні зв'язки відтворюються в коротких оповіданнях сучасних американських письменників.

У статті В. Коваленко та В. Порошиної досліджено лінгвістичні механізми забезпечення зв'язності в німецькомовних текстах [4]. Автори аналізують, як граматичні та лексичні засоби – анафора, дейксис, кон'юнкції та

лексичні повтори – сприяють формуванню когерентності тексту. У роботі також розглянуто роль контексту та прагматичних чинників у забезпеченні цілісності висловлювання.

Мета статті – дослідження лінгвістичних і прагматичних аспектів лексичної когезії тексту на прикладі перекладу творів у жанрі фентезі. Завдання дослідження:

- 1) визначити засоби лексичної когезії в англomовних текстах жанру фентезі;
- 2) проаналізувати способи відтворення лексичної когезії в українських перекладах текстів жанру фентезі;
- 3) виявити вплив перекладацьких трансформацій на зв'язність тексту та прагматичну цілісність, семантичну й стилістичну характеристики таких трансформацій.

Виклад основного матеріалу. До мовних засобів відтворення когезії належать: лексичні засоби – повтори, синоніми, антоніми, гіпоніми, слова однієї тематичної чи асоціативної групи, слова одного словотвірного гнізда, займенники; морфологічні граматичні засоби – градація, однорідність граматичних форм дієслова; граматичні синтаксичні засоби – сполучники, синтаксичні паралелізми, еліipsis, порядок слів, номіналізація, модальність [5].

Засобами відтворення лексичної когезії є займенникові конструкції, переважно анафоричні, та сполучники, а також метатекстуальні вирази, особливо когезивні частки та контекстуальні частки [6]. Вони виконують функції встановлення різних типів зв'язків між подіями (наприклад, причинно-наслідкові зв'язки) і розумовими операціями (зокрема, міркування), а також функцію метакоментування, пов'язану з поточним створенням тексту, наприклад, додавання або доповнення інформації, переформулювання змісту, редагування [7]. Внутрішньотекстові змістові зв'язки типово реалізуються за допомогою анафоричних займенників, синонімів, гіперонімів і рекурсивних слів. Парафрази художнього тексту, що полягають у зміні порядку речень, іноді можуть призводити до створення текстів, схожих за змістом, але не тотожних. Попри збереження загального смислу, унікальна цінність таких парафразів щодо оригіналу може залишатися сталою. Проте у контексті семантики художнього тексту, яка формується через поетичну функцію мови, будь-яке порушення початкової когезії, зумовленої специфічним порядком висловлювань, призводить до виникнення двох різних текстів.

Повторення є найбільш часто використовуваним показником зв'язків між висловлюваннями, незалежно від рівня тексту, що аналізується. Повторення тієї ж мовної одиниці сприяє формуванню синтаксичного зв'язку між окремими елементами висловлювання, реалізації когезійної та

референційної функції. Повтори в тексті передусім стосуються лексичних елементів, коли слова чи вирази дублюються, насамперед ідеться про такі семантико-стилістичні явища, як паралелізм, парафраз чи еліпсис – групу засобів лексичної когезії [8].

Неточне повторення або часткова рекурсія побудовані на модифікації повторюваного елемента таким чином, щоб наступна мовна одиниця, відображаючи той самий зміст, що й попередня, не повторювала її формальної структури. Формальна модифікація полягає насамперед у «переведенні» слова в іншу частину мови або в зміні словотворчих категорій. Семантична різниця, якщо така є, базується на незначних змінах. Часткова рекурсія може також полягати в модифікації експресивної функції антецедента або в наданні повторюваному елементу переносного значення.

Синонімічна зв'язність заснована на появі близьких за значенням виразів у сусідньому контексті [9]. Когезивний зв'язок є результатом існування семантичного відношення між антецедентом і консеквентом, який посиляється на нього. Унікальною у формально-семантичному та стилістичному планах підгрупою синонімічних звертань є перифрази, коли антецедентом або (частіше) консеквентом є не окрема лексема, а довша синонімічна структура, що складається з кількох компонентів.

Гіпонімічна зв'язність полягає у відношенні між одиницями ширшого обсягу (гіпероніми) і вужчого обсягу (гіпоніми) значення, в надпорядку або підпорядкуванні однієї лексеми іншій [10]. Цей зв'язок може бути багатоступеневим – одне і те ж слово може бути одночасно гіперонімом одного слова і гіпонімом іншого. Супідрядні лексеми, навпаки, залишаються в співгіпонімічних відношеннях.

Для аналізу засобів лексичної когезії було вибрано роман «Harry Potter» Дж. К. Роулінг і переклад цього твору, здійснений В. Морозовим. Зокрема, у цьому художньому тексті використовуються різні засоби лексичної когезії, які забезпечують його зв'язність на рівні наративної парадигми (табл. 1).

Таблиця 1

Засоби лексичної когезії в романі «Harry Potter»

Засоби лексичної когезії	Приклади
Повтори	– <i>Harry – Harry – Harry</i> – <i>Hogwarts – Hogwarts</i>
Синонімія та перифрази	– <i>Dumbledore – the old wizard – the headmaster – the greatest sorcerer</i> – <i>Voldemort – He Who Must Not Be Named – the Dark Lord – Tom Riddle</i>
Гіперонімія / гіпонімія	– <i>Creature – dragon – Hungarian Horntail</i> – <i>School – Hogwarts – Gryffindor House</i>

Засоби лексичної когезії	Приклади
Колокації та сталі словосполучення	<i>dark magic, forbidden forest, invisibility cloak, phoenix feather wand</i>
Тематичні лексичні ланцюги	– <i>magic – spell – wand – charm – potion – curse – duel</i> – <i>school – classroom – teacher – homework – detention – house points</i>
Лексична субституція	– <i>Hermione raised her hand. The girl always knew the answer.</i>
Метонімія та метафоричні заміни	– <i>The Ministry decided...</i> (маються на увазі чиновники Міністерства магії); – <i>The scar burned again</i> (знак, пов'язаний із Волдемортом)
Антонімія як когезивний зв'язок	<i>He was good. Voldemort was evil.</i> <i>Gryffindor valued bravery. Slytherin preferred cunning.</i>
Категоріальні повтори	<i>The magical world was full of strange things: broomsticks, talking portraits, enchanted suits of armor.</i>
Епітетичне варіювання	<i>The boy who lived had never heard of Hogwarts.</i> <i>The pale, snake-like man smiled cruelly.</i>
Ідіоми та сталий фразеологізм	« <i>Not a wizard, are you? Bit of a shock, that</i> » « <i>Pulling a fast one</i> », said Ron.

Джерело: авторська розробка

Аналіз показав, що найпоширенішим засобом лексичної когезії в романі є *лексичні повтори*, передусім імен героїв: вони посилюють референтну чіткість. Наприклад, «*Harry picked up his wand. Harry felt a strange warmth spread through his fingers*». Варто зазначити, що в українському перекладі лексичні повтори подані без змін, чергуючись із займенниками і зберігаючи зв'язність тексту.

Крім повторів, активно вживаються *синонімія* та *перифрази*, які уможливлюють і репрезентують зв'язність між репліками та абзацами. Наприклад, героя Гагріда в романі автор називає не лише на ім'я, а й такими синонімами, як *велемень*, *лісоруб*, зберігаючи таким чином когезивний зв'язок. Для найменування героя Волдеморта застосовує перифрази «*Voldemort – He Who Must Not Be Named – the Dark Lord – Tom Riddle*» («*Той-Кого-Не-Можна-Називати, Той-Що-Не-Мається-на-Ім'я, Темний Лорд*»), що виконують не лише когезивну, а й прагматичну функцію.

Для досягнення когезії автор роману вдається до *колокацій* та *стійких словосполучень*, наприклад, *dark magic, forbidden forest, invisibility cloak, wizarding world* (*темна магія, Заборонений ліс, плац-невидимка, світ чарівників*). За допомогою цих засобів створюються повторювані семантичні парадигми, які не лише забезпечують когезивний зв'язок, а й увиразнюють жанр фентезі.

Ще одним засобом відтворення когезії є *епітетне варіювання*, яке полягає в заміні імені персонажа епітетом або описовою конструкцією.

Наприклад, у фразі «*The boy who lived had never heard of Hogwarts*» («Хлопчик, який вижив...») ідеться про Гаррі. Тут за допомогою цього засобу когезії не лише створюється семантична зв'язність між епізодами, а й забезпечується міфологізація героя.

У табл. 2 подано способи репрезентації лексичної когезії в українському перекладі «Harry Potter» (В. Морозов). Варто зазначити, що перекладачеві потрібно було підібрати саме такі мовні засоби, які дозволили зберегти когезію тексту і відповідали б його жанровій специфіці.

Таблиця 2

**Способи відтворення лексичної когезії
в українському перекладі «Harry Potter»**

Спосіб відтворення	Приклад (оригінал)	Переклад В. Морозова
Лексичне повторення	<i>Hogwarts was his home. Hogwarts was the place he belonged.</i>	<i>Гогвортс був його домівкою. Гогвортс був місцем, де йому судилося бути.</i>
Синонімія/ описовий повтор	<i>Dumbledore was gone. The headmaster had left Hogwarts for good.</i>	<i>Дамблдор зник. Директор назавжди покинув Гогвортс.</i>
Перифраза	<i>The Boy Who Lived had come to die.</i>	<i>Хлопчик, який вижив, ішов на смерть.</i>
Гіперонім + гіпонім	<i>Buckbeak was a hippogriff – a magical creature with the body of a horse and the wings of an eagle.</i>	<i>Бакбік був гіпогрифом – чарівною істотою з тілом коня і крилами орла.</i>
Тематичне поле: магія	<i>spell – wand – incantation – magic – curse</i>	<i>закляття – паличка – замовляння – магія – прокляття</i>
Неологізм	<i>He was the only Muggle in the family.</i>	<i>Він був єдиним маглом у родині.</i>
Евфемізм і варіативність імені	<i>He-Who-Must-Not-Be- Named was growing stronger.</i>	<i>Той-Кого-Не-Можна-Називати набирав сили.</i>
Повтор у діалозі	<i>«You're a wizard, Harry», – «I'm a what?» – «A wizard».</i>	<i>– Ти чарівник, Гаррі. – Хто я? – Чарівник.</i>

Джерело: авторська розробка

До одного з найпоширеніших способів відтворення лексичної когезії належить лексичне повторення, його перекладач В. Морозов в українському тексті зберігає дослівно без жодних змін. Порівняємо оригінал «*Hogwarts was his home. Hogwarts was the place he belonged*» і переклад «*Гогвортс був його домівкою. Гогвортс був місцем, де йому судилося бути*», в яких повторюється образ Гогвортса. Як бачимо,

використано дослівний переклад, що дає можливість повністю зберегти лексичну когезію.

Задля когезії в перекладі застосовується і синонімічна заміна або варіативне позначення. Зокрема, в українському тексті роману з ім'ям Дамблдора часто вживаються лексеми *директор*, *чаклун*, що дозволяє відтворити стилістичне навантаження оригіналу («*Dumbledore, the headmaster, the old wizard*»). Це забезпечує лексичну когезію й сприяє уникненню тавтології. Ім'я *Волдеморта* також замінюється на *Темний Лорд*, *Той-Кого-Не-Можна-Називати*, що, окрім когезії, має і прагматичне навантаження, вказуючи на страх і табування образу.

Велике значення у збереженні когезії має відтворення тематичних лексичних ланцюгів, притаманних фентезійному світу. Наприклад, слова *spell*, *wand*, *magic*, *potion*, *charm* входять до одного семантичного поля, що перекладається як *закляття*, *паличка*, *магія*, *зілля*, *чари*. Повторення та варіювання цих лексичних одиниць у різних епізодах дає можливість зберегти специфічну для жанру фентезі структуру та когезивний зв'язок.

Труднощі при перекладі викликають неологізми, за допомогою яких також відтворюється когезія. Наприклад, в оригіналі функціонують такі неолексеми, як *Muggle*, *Quidditch*, *Horcrux*, які в український текст вводяться за допомогою транслітерації, щоб зберегти значення й не зруйнувати смисл, закладений автором. Тож зазначені лексичні одиниці В. Морозов подає так: *магл*, *квідич*, *горокракс*.

У діалогах збережено повторюваність реплік. Наприклад, сцена з Гагрідом «*You're a wizard, Harry*» – «*I'm a what?*» – «*A wizard*» у перекладі передана з відповідною точністю структури тексту: «*Ти чарівник, Гаррі*» – «*Хто я?*» – «*Чарівник*». Це дало можливість перекладачеві зберегти ритм і стилістику оригіналу, не порушуючи когезії діалогу.

У процесі перекладу художнього тексту, зокрема фентезійного роману, збереження лексичної когезії є одним із ключових чинників забезпечення текстової зв'язності та прагматичної цілісності. Перекладач змушений ураховувати структурно-лінгвістичні і стилістично-прагматичні особливості мови оригіналу й мови перекладу, вдаючись до низки трансформацій, що можуть як зберігати, так і трансформувати когезивні зв'язки.

Одним із поширених типів трансформацій є лексична заміна, зокрема використання синонімічних або перифрастичних структур замість прямого повторення. Це уможливорює уникання одноманітності, проте може послаблювати зв'язність, якщо зв'язок не є очевидним. Наприклад, перекладач зберігає когезію оригіналу через варіативний повтор у перекладі: «*Dumbledore was gone. The headmaster had left Hogwarts for good*» –

«Дамблдор зник. Директор назавжди покинув Гогвортс». Але іноді в тексті трапляються й випадки, коли лексична варіація в перекладі втрачає прямий семантичний зв'язок, що потребує від читача додаткових когнітивних зусиль для ідентифікації референта.

Інша типова трансформація – *транслітерація неологізмів* (Muggle → магл, Quidditch → квідич), що забезпечує повторюваність новостворених лексем та зберігає когезію фентезійного світу. У цьому випадку когезивна функція реалізується завдяки стабільності слововживання. Проте в окремих випадках за відсутності тлумачення або контекстуальної підказки значення неологізму може бути недостатньо зрозумілим, що впливає на прагматичну цілісність.

Варто також відзначити *евфемізацію* як форму прагматичної трансформації, що підтримує когезію. В оригіналі багаторазово варіюється ім'я *Волдеморта* (He-Who-Must-Not-Be-Named, You-Know-Who, the Dark Lord), і український переклад (*Той-Кого-Не-Можна-Називати, Темний Лорд*) доволі точно відтворює ці варіанти. У цьому випадку когезивність зміцнюється через синонімічну варіативність, водночас зберігаючи прагматичний підтекст – страх, табу, сакралізацію образу.

Деякі трансформації пов'язані з утратою лексичної когезії. Наприклад, у певних діалогах, де в оригіналі фраза повторюється з метою підсилення емоційної впливу або напруги, переклад таких повторів не містить. Це економить мовні ресурси, але зменшує прагматичну дію, експресію, а отже, й емоційний вплив на читача.

Загалом, перекладацькі трансформації можуть як підтримувати, так і змінювати лексичну когезію, залежно від конкретного перекладацького рішення. Коли трансформації є обґрунтованими й контекстуально вмотивованими, вони не порушують прагматичної цілісності, а навпаки – адаптують її до норм мови перекладу. Проте у випадках, коли трансформації надто вільні або механічні, може спостерігатися розрив когезивних зв'язків, що ускладнює читачеві сприйняття цілісного образу персонажа, події або тематичного блоку.

Висновки. Результати дослідження показали, що до найпоширеніших засобів відтворення лексичної когезії у творі «Гаррі Поттер» (оригіналі та перекладі) належать повтори, синонімія та перифрази, гіперонімія/гіпонімія, колокації та сталі словосполучення, тематичні лексичні ланцюги, лексична субституція, метонімія та метафоричні заміни, антонімія як когезивний зв'язок, категоріальні повтори, епітетичне варіювання, ідіоми та сталий фразеологізм.

Виявлено, що для збереження лексичної когезії в українському перекладі роману В. Морозова використано лексичні повтори, синоніми,

описові повтори, перифрази, гіпероніми і гіпоніми, неологізми, евфемізми, варіативність імен, повтори у діалозі. Проаналізовано вплив перекладацьких трансформацій на зв'язність тексту та прагматичну цілісність. Визначено, що в українському перекладі використано такі перекладацькі трансформації, які забезпечують збереження лексичної когезії оригіналу. З'ясовано, що окремі трансформації пов'язані з утратою лексичної когезії, наприклад, у діалогах.

Практичне значення отриманих результатів полягає в можливості використання розробленої методології для аналізу когезії в оригіналі й перекладі при редагуванні текстів перекладної художньої літератури. Перспективи для подальших досліджень ґрунтуються на вивченні засобів відтворення інших видів когезії не лише у творах фентезі, а й в інших жанрах.

Література:

1. Рябова К. О. Цілісність і зв'язність як основні контекстуальні категорії. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. Київ, 2020. Т. 31(70), № 4, ч. 2. С. 173–176. URL: <https://doi.org/10.32838/2663-6069/2020.4-2/31> (дата звернення: 18.04.2025).
2. Halliday M. A. K., Hasan R. *Cohesion in English*. Routledge, 2014. URL: <https://doi.org/10.4324/9781315836010> (date of access: 18.04.2025).
3. Ємець О. В. Когезія в коротких оповіданнях сучасних американських письменників: стилістичний та прагматичний аспекти. *Науковий вісник Східноєвропейського національного університету ім. Лесі Українки. Серія: Філологічні науки. Мовознавство*. 2019. № 10(394). С. 47–51. URL: <https://elar.khmnu.edu.ua/handle/123456789/9076> (дата звернення: 18.04.2025).
4. Коваленко В. М., Порошина В. Д. Зв'язність тексту та мовні засоби її вираження (на матеріалі німецькомовних текстів). *Studia Philologica*. 2021. Вип. 1. С. 7–11. URL: <https://doi.org/10.28925/2311-2425.2021.161> (дата звернення: 18.04.2025).
5. Klebanov B. B., Diermeier D., Beigman E. Lexical cohesion analysis of political speech. *Political Analysis*. 2019. Vol. 16, No. 4. P. 447–463. URL: <https://doi.org/10.1093/pan/mpn007> (date of access: 18.04.2025).
6. Літвінова М. М. Лексична когезія в художній прозі Дженні Ерпенбек (в аспекті німецько-українського перекладу). *Закарпатські філологічні студії*. 2021. Вип. 15. С. 153–157. URL: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2021.15.28> (дата звернення: 18.04.2025).
7. Карп М. А. Контамінована когезія у функції сумісності текстово-референційних властивостей знаків в англійських мультимодальних літературних казках. *Південний архів (філологічні науки)*. 2022. Вип. 90. С. 36–44. URL: <https://doi.org/10.32999/ksu2663-2691/2022-90-5> (дата звернення: 18.04.2025).
8. Kirana R. P., Mukhrizal M., Jayanti F. G. Types of lexical cohesion and grammatical cohesion in thesis abstracts. *Jadila: Journal of Development and Innovation in Language and Literature Education*. 2020. Vol. 1, №. 1. P. 57–68. URL: <https://doi.org/10.52690/jadila.v1i1.14> (date of access: 18.04.2025).
9. Rijal K., Sudarsono S., Suhartono L. Analysis of lexical cohesion. *Jurnal Pendidikan dan Pembelajaran Khatulistiwa (JPPK)*. 2019. Vol. 8, No. 7. P. 231–240. URL: <https://download.garuda.kemdikbud.go.id/article.php?article=1560318&val=2338&title=ANALYSIS%20OF%20LEXICAL%20COHESION> (date of access: 18.04.2025).